

Anne Sütünü Sağlayan/Oluşturan, Etik Temelde ki Sevgidir *

Sezin Başak **, Mehmet Arif Akşit***, Ömür Elçioğlu****

*29 Mayıs 2017 Tarihli Sohbetten derlenmiştir.

**Reklam ve Halkla İlişkiler Uzmanı, (ADVİNG Reklam Ajanı) Eskişehir

***Prof. Dr. Pediatri, Neonatoloji ve Ped. Genetik Uzmanı, Acıbadem Hastanesi, Eskişehir KATKI

****Prof. PhD. Etik Anabilim Dalı, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Anne olmak ve emzirmek bir bireysel ve sosyal boyut olmakta, çevreden bunun hakkında bilgiler olumlu ve olumsuz olarak gelmektedir. “6 ay emzirmen gerekir” dediğiniz zaman anneyi korku saracaktır, nasıl şimdi zor gelen süt daha sonra yetecektir gibi endişeler oluşabilecektir. Bu açıdan reklamlar/ bilgiler çift taraflı algıya göre değişmektedir. Bu açıdan reklamda olduğu gibi olan ve varlığı oluşan konusunda bilgi ve teşvik, destek olabilir. Bunun bilinçsiz verilmesi ile doğrudan değil, tam ters sonuçlar doğurabileceği algılanmalıdır.

S ağığın Yenidoğan bebeklerde, hatta prematüre bebeklerde oluşması, ilk ve öncelikli boyutu anne sütü olmaktadır. Bebek ememese bile anne sütüne gereksinimi kaçınılmaz olarak görülmekte ve bu damla olarak bile, pasaj açık kalacak şekilde verilmektedir. Bu konuda anne kendi doğal yapısı yerine bazı sorgular içinde kalır, sütüm yetmiyor, yetismeyecek algısı içinde olunca, sütü kesilmekte ve anne kendini beceriksiz ve yetersiz hissedebilmektedir.

Neonatoloji Yoğun Bakımdaki sağlık ekibinin temel amacı bebeğe anne sütünü vermesini sağlamak olmalıdır. Bazı yaklaşımlar, sakın sigara içmeyin, sakın uyuşturucu almayın şeklindeki yaklaşımlar, insanları, özellikle ergenleri/adölesanları bu yola itebilmektedir.

Annelerin zamanımızda bekar/evlenmemiş anneler şeklinde olması, bunun Batı ülkelerinde %50 üstüne çıkması, anneleri yalnızlaştırmakta ve daha da emzirmeden uzaklaştırmaktadır. Reklam şeklindeki yaklaşımlar ters mesajları içerdiği algılanmaktadır.

Annelere sadece sevgi, sevmek, doğal içinden gelen sevgiyi göstermesi sağlansa, birçok sorunu oluşmaması, ayrıca çözümünü de beraberinde getirecektir.

Bir anneye bebeğini sev, sevmelisin, bundan kaçınma, sev yavrunu şeklinde yaklaşım, ne kadar mahzurlu olduğu, zorlama ile sanki yapamadığı imajını pekiştirmektedir.

Kültürel yapıda da buna benzer durumlar ile karşılaşmaktadır. Abd kelimesi eski İbranicede değer, değer yaratmak, çalışarak değer yaratmak olarak anlam ifade etmektedir. Abdullah anlam olarak Yaratanın değeri olarak ifade etmek daha lügat anlamı olarak doğrudur. Bunu kültürel olarak kul, köle

olarak yorumlanması ile bireyin bilinci, farkındalığı ortadan kaldırılmaktadır. Bu şekilde birey yaptığı hareketlerden sorumlu tutulması nasıl olacaktır. Köle sadece isteneni yapması gerekir, düşünmemeli, sorgulamamalıdır. Anayasamızın 137. Maddesi insanın zarar oluşturacak bir şeyi, zorlansa bile yapmayacağı ve suçlu olacağı vurgulanmaktadır.

Sevgide zorlama olmaz, diktatörlüklerde birey ve birey hakkı olmaz, en kötü yönetim bile tercih edilebilir olacaktır. Civil liberties/birey hakkı, serbestliği temeldir ve bu sevgi de de böyledir. Sevmeyen anneden bebek alınır ve Çocuk Koruma Kanununa göre Devlet Gözetimine alınır. Şiddet, istismar kabul edilemez ve anneye sev, sevmelisin demek bile kanımca bir zorlama ve anneye bir istismar boyutu açmasına olanak sağlamaktadır. Çocuğunu döven anne/babanın sıklıkla gerekçesi terbiye etmektir. Bebek ağladığı için, onu kucağına alıp susmasını sağlamak yerine onu şiddet göstermek, çok sert sallamak, retinasında kanamalara bile neden olacak yaklaşımdır. Nedeni ise basit çocuğu ile ilgilenmesi ve susmasıdır.

Yorum

Kuran'da açık ve net olarak: “2/256 Dinde baskı-zorlama-tiksindirme yoktur. Doğru bilgiye dayalı eriş, bozuk bilgiye dayalı sapıştan açık bir biçimde ayrılmıştır” denilmektedir. Ayrıca kapasitesine göre de yaklaşım temeldir ki “48/17 Köre zorlama yoktur, topala zorlama yoktur, hastaya da zorlama yoktur.” ifadesi ile yerini bulmaktadır. Ayrıca inanışlarda karışma “109/6 sizin dininiz size, benim dinim bana” deyişi söz konusu olamaz. Bu nedenle kültürel boyut ile birçok yaklaşımlar zorunlu emir niteliği iken, temelde bunların öğüt, öneri, bir tavsiye olduğu “4/12 Kimseye zarar verilmemelidir. Allah'tan bir öneridir” açıktır. Bilgilendirme/aydınlatma ve ondan sonra rıza/onam alınması bir hukuk yaklaşımı ile oluşan boyuttur. Sadece zarar oluşturan, yaşam hakkını yok eden, adam öldürme, hırsızlık gibi konularda birey “ben bilmiyordum, bana anlatılmamıştı” demesi ile cezadan kurtulamaz.

Sevgi sadece içten gelen, zorlama ile olmadan, bilgilendirme ile oluşan, annenin duyguları ile aklına dayanarak, eğitim ile boyut yakalanabilecek yapıdır. Anne zaten ruhsal olarak bebek bakmaya, emzirmeye yatkın olmayıp, dirençli ve psikolojik zemin yok ise, tedavi, hatta sosyal destek ile zorunlu olunursa bebek koruma altına alınabilmelidir.

Emzirme ve Etik boyutlar ile Kültürel etkileşimleri ile olayın boyutu aşağıda irdelenmektedir.

Özet

Anne Sütünü Sağlayan/Oluşturan Etik Temelde ki Sevgidir

Amaç: Sevgi boyutunun bireye özgü olması yanında kültürel ve ruhsal gelişim ötesinde, etik dayanakları da bunda etkin olmaktadır. Bu oluşumlar ele alınması amaçlanmıştır.

Dayanaklar/Kaynaklar (Materyal ve Metot): Freud, Erikson, Piaget temelinde Yenidoğan Dönemi Ruhsal ve kognitif gelişme durumu ile beceri alanları da şekillenmektedir. Bunun yanında kültürlere göre sevgi algısı ile kurallara uyum ve Kohlberg etik yapılanma modelleri gündeme getirilmektedir.

Giriş: Kültür bir insanın giydiği elbisesi gibi kültür karakterleri de onun yapısını oluşturan parametrelerdir. Bu zaman içinde değişime uğraması yanında bireysel algıda öne çıkmaktadır. Zorlama ve sevginin, güzelliğin zorla oluşmayacağı belirtilmesine karşın, anne, baba ve hocalar bu yöntemle sıklıkla başvurumaktadırlar. Genellikle toplum dayanaklarına inanışları dini de bulaştırmaktadır.

Genel Yaklaşım: Sosyal Antropoloji, etik/Ahlak felsefesi ve Psikiyatri boyutu ile konu ele alınmaktadır.

Başlıca boyutlar: Burada doğru tanımından çok algılardaki farklılığın boyutu sunulacaktır.

Yaklaşım: Zorlama ve tiksindirme ile zarar amaçlı yaklaşım, hangi gerekçe sunulursa sunulsan kabul edilemezdir. Yaşam Hakkı ve Kanunda belirtilen durumlar bireyin rızasını gerekli kılmaz ve bunlarda açık ve net yasada bulunmaktadır.

Sonuç: Sevgi, güzellik ve iyilik ile oluşurken, emzirmede zorlama ile değil, sevgi ile sağlanabilir. Bunun oluşması için bireyin yapısı, sosyal durumu ile kültürel bakışı da başarı açısından önemsenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Emzirmede sevgiye kültürel bakış, Yenidoğan Döneminde Freud, Erikson, Piaget ve Kohlberg tanımlamaları

Outline

Love is the only factor for creating the mother's milk and breast-feeding act

AIM: Love is individual concept; thus, cultural, psychological and ethical consideration confirms the structure and development and humanistic civilization concept.

Grounding Aspects: Cultural parameters are shaping the people socially, thus like a dress, configuration the subjective attitudes and even the philosophy. Though, pressure, the tyrant acts are not effective for the education and love affairs, mother, father and teacher/educator mostly prefer this method. Later, grounding the believe concepts, even they are completely against.

Introduction: Social Anthropology, ethical/moral principles and physicality evaluations are the grounding aspects of the evaluation.

General Considerations: All considerations are not considered as right or wrong, but, just an aspect of the prediction.

Proceeding: This is an indication of several different assessments and predicts, considered on several reasoning.

Conclusion: There will be no suppression, violation and obligations, love is individual gaining, united with mind and heart. So, let love be at the Neonatology Period.

Key Words: Love at breast feeding, Freud, Ericson, Piaget and Kohlberg perspective at Neonatology

ANNELİĞİN DOĞAL RİTÜELİ: EMZİRMEK

Sezin Başak

Tüketim, insanlığın var olmasıyla başlayan doğal bir olguyken, zaman içinde gerçek içeriği olan ihtiyaçların tatmininden uzaklaşmaya başladı. Böylece, toplumun genelinde tüketim alışkanlıkları değişti ve bu beslenme alışkanlıklarına da yansdı. Tüketim kültürünün doğal sonucu olarak reklam ve marka kavramları da hayatımızda yer edinmeye başladı. Markalar bize ihtiyacımız dışında bazı aidiyetler hissetmeye ikna etti. Sadece karnımızı doyurmak için değil de markaların bize dayattığı aidiyetlere kavuşabilmek için beslenme alışkanlıklarımızı da değiştirdik. Ait olduğumuz markanın ürünleriyle karnımızı doyurur yine bize dayatılan giyim tarzıyla kendimize yeni aidiyetlikler yaratmaya çalışır hale geldik.

Günlük olarak maruz kaldığımız çağrılar o kadar fazlaştı ki belirli süre sonra sadece referans çerçevemize uygun iletileri görmeye ve onları önemsemeye başladık. Aldığımız mesajlara göre daha doğrusu markaların vaatlerine göre yaşam biçimlerimizi dönüştürmeye ve sorgulamaya başladık.

Markalar kişiliklerini ve aidiyetlerini bizim kişiliğimizle örtüştürmeye çalışırken asıl amaçlarını, kurdukları iletişim dili sayesinde ustalıkla gizleyebiliyorlar. Bu durumun asıl amacının “daha fazla satmak ve marka sadakati yaratmak” olduğu bilgisinin üzeri ustalıkla örtülüyor.

Yeni doğum yapmış bir anne algıda seçicilik ile “İlk 6 ay sadece anne sütü” mesajlarına maruz kalıyor olabilir. Emzirmek doğal bir süreç olduğu için anne, hekiminin ve diğer sağlık çalışanlarının yönlendirmeleriyle bebeğini kucaklayıp doyuracaktır. Bu durumda mesajların etkisinden bahsetmek pek mümkün görünmüyor. Fakat aksi durumda, yani sütün yetersiz

olması durumunda bu mesajlar annenin yetersizlik hissi yaşamasına neden olabilir. Anne bebeğini emziremediği için kendini suçlu hissedebilir ve bebeğiyle kuracağı ilk iletişimi hissettiği olumsuz duygular sebebiyle yaşayamayabilir.

“Yenidoğan beslenmesinde, anne sütü zorunluluktur.” konusunda yapılan iletişim çalışmalarının gerekli olup olmadığını anlayabilmek için reklamcılığın ne olduğu sorusuna değinmenin de önemli olduğunu düşünüyorum. Reklamcılık, genel anlamıyla ikna etme çabasıdır. İkna etme eyleminin ne amaçla yapılacağı, kimleri etkilemek istediği, ne kadar süreceği, hangi tonda ve mesajlarla yapılacağı geleneksel ve dijital reklamın alt başlıklarının temelini oluşturur.

Reklamcılığın genel amaçlarından en önemlisi mal ya da hizmete karşı bir talep oluşturmaktır. Genel hatlarıyla konuya hâkim olabilmek için bir örnek üzerinden ilerleyelim. Sektöre yeni girecek bir ürünü ele alalım. Ürünün marka ve reklam faaliyetleri de pazara yeni gireceği için marka konumlandırma odaklı olarak ürünü ya da hizmeti tanımlayıcı nitelikte olacaktır. Pazar’da bilinen bir ürünün reklamı için ise saygınlık ya da marka sadakatini artırıcı nitelikte olması planlanabilir. Burada, reklamlarla aslında var olan bir ihtiyaca cevap verme ya da ihtiyaç yaratma çabası söz konusudur. Konunun temelini oluşturan emzirme, annenin bebeğini besleyebilmesi için doğal olarak gelişen bir eylemdir. Yani, annenin bebeğini besleme ritüeli doğum anından sonra doğal olarak gelişir. Bunun sonucunda da annenin bebeğini emzirmesi için dışarıdan bir motivasyon kaynağına ihtiyaç duymaması kaçınılmaz bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Annenin bebeğini emzirmesi doğal süreç olmasına rağmen bu durumu destekleyici “İlk 6 ay sadece anne sütü kampanyasının” nedenlerini ve sonuçlarını irdeleme zorunluluğu konunun temelini oluşturur. Anne sütü sahip olduğu protein, yağ, demir, vitamin gibi her türlü besin değerini içeren ideal besin kaynağı olarak ilk 6 ayda konunun uzmanları tarafından yeni doğum yapan anneye sıklıkla önerilmektedir.

İlk 6 ay sadece anne sütü kampanyası Turkuaz, Sağlık Bakanlığı ve UNICEF iş birliği ile Türkiye’de bebek yaşam oranlarının artmasını ve sağlıklı nesiller yetiştirilmesini sağlamayı amaçlayan bir kampanya olarak 2001-2005 yıllarında hedef kitleyle buluştu. İlk 6 Ay Sadece Anne Sütü kampanyası boyunca, bebekler için yaşamsal öneme sahip anne sütü hakkında sağlık personeli ve anne adaylarının bilgilendirilmesi, konuyla ilgili eğitimler verilerek emzirmenin özendirilmesi ve bebek dostu hastane sayısının artırılması amaçlanıyordu. İlk 6 ay sadece anne sütü kampanyasının temel amacı, anne sütünün önemi konusunda sağlık personeli, anne ve anne adaylarının eğitilmesini, bebek dostu hastane ve il sayısını artırmaktır.

Buradaki sorun, yıllarca yapılan bebek maması reklamlarının ardından “İlk 6 ay sadece anne sütü” çağrısının Kurumsal Sosyal Sorumluluk kaygısıyla yapılmasıdır. Bu mesajlar bilinçlendirmenin ötesinde sütü yeterli olmayan annelerin de -kadın forum sitelerindeki yorumlardan yola çıkarak- negatif duygular yaşamalarına neden olmaktadır.

Bebeğini kucağına alan anne zaten bebeğini doyurma içgüdüyle emzirmeye başlayacaktır. Aksi durumda bebeğin beslenmesi için gereken yardımları almak için çabalayacaktır. Yenidoğan beslenmesi, anneye bebek arasında kendi doğal sürecinde tamamlanabilen bir konuyken yürütülen iletişim faaliyetlerinin gerekliliği sorgulanmalıdır.

“İlk 6 ay sadece anne sütü” kampanyasının tüketici gözünde “iyi kalpli” olmaya çalışan bebek maması markalarının iletişim çalışması haline dönüşmesi kampanyanın inandırıcılığını kaybetmesine hatta bazı durumlarda annelerin olumsuz duygulara sürüklenmesine neden olmaktadır.

Ele almamız gereken diğer bir kategori de bebeklerin ilk 6 ay sadece anne sütüyle beslenmeleri gerektiği konusunda bilgisi olan fakat memelerinde meydana gelecek “deformasyon algısı”

sebebiyle emzirmeyen anneler. Bu durumda da bu şekilde yapılacak iletişim kampanyasının hedef kitlede davranış değişikliğine neden olması beklenemez.

Kurumsal sosyal sorumluluk anlamında böyle bir çalışma yapılmak isteniyorsa eğer bu konudaki birincil hedef kitlenin ve konunun ana mesajının değişmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu konuda yapılacak iletişim çalışmasının hedef kitlesi hekimler ve sağlık çalışanları olmalıdır. Yeni doğum yapan annenin bebeğiyle olan iletişiminin kaynağının “sadece sevgi” olduğu anlatılmalıdır. Bebeğin emzirilmesinin anneye ve bebeğe sağlayacağı fiziksel ve duygusal faydanın neler olduğu kampanyanın ana iletişim stratejisi olarak belirlenmelidir. Bu projede tıpkı diğer iletişim çalışmalarında olduğu gibi ortak bir iletişim dili ve ses tonu belirlenmelidir.

Emzirmele anne ve bebek arasında oluşacak bağın kuvvetinin fiziksel ve psikolojik faydasının nasıl anlatılması gerektiği, mesajın hangi tonda ve sıklıkta iletilmesinin fayda sağlayacağı hekimlere ve diğer sağlık görevlilerine anlatılmalıdır.

Bu konuda yapılacak iletişim çalışmasının sonucunda gelişecek yeni iletişim dili sayesinde anneler mesaj bombardımanına maruz kalmadan konunun önemi hakkında birinci ağızdan bilgi sahibi olabileceklerdir.

Aslında yaşama bilgisi üzerine düşünen herkesin de bir ucundan yakalayacağı gibi sevgi ile yapılacak her iletişim girişimi sonuçsuz kalmayacaktır.

Sevgi Öğrenilen, geliştirilebilen boyuttur

Sevilen ancak sevmeyi algılayabilir. Sevgi yoksununda önce, sevgi duygusunu almalıdır

Her insan kendi penceresinden bakar. Gözler ile bakmaz, akıl ile gönül boyutu ile, kültürel yapısı temelinde bakar, daha doğru tanımlama ile algılar. Bir papatyaya bakışı, onun Bellis perennis/kalıcı güzellik, adı ile onu algılamak, onu saf, doğal, naif ve melekleşme boyutu ile gören bir olmaz elbette. Papatyaya bir anlam, bir sıfat ve nitelik kazandıran ile onu bitki olarak gören ve çayına atıp papatyaya çayı yapan aynı olamaz. Keçiye gülü verirsen, yer, dikenli olmasına karşın yer.

Etik aşamalar, ruhsal boyut ile kültürel pencerenin karakteristikleri ile sevgi boyutunun incelenmesi amaçlanmıştır. Seviyorum diyen kişinin algısının boyutu bu Ünite de irdelenmektedir.

Annelerin Etik Boyutu/Gelişimi

Her annenin bir iç yapısı, ahlak felsefesi olmaktadır. Bunun Kohlberg penceresinde irdelenmesi boyutu aşağıda vurgulanmaktadır.

Lawrence Kohlberg'in etik gelişim boyutu

Wikipedia

Kişilerin tutum ve davranışları sıklıkla 5 düzeyde ele alınabilmektedir. Şekil 1c/1. Başlıca etik/ahlak felsefesi gelişimleri, davranışlara göre irdelenmektedir:

- **Freud** temel olarak iç duygular temelinde ruhsal gelişimi irdelerken,
- **Piaget**, etik kavramları lojik, mantıksal boyut temelinde ele almaktadır. Bilinçli uyarılama yapılmaktadır.
- **Erikson**, temel güven ve davranışlara göre yaklaşım yapılmaktadır.
- **Kohlberg** ise kişinin kültürel, toplumsal gelişme ile yorumlama yapılmaktadır.

Etik boyut (Kohlberg)**A-GELENEK ÖNCESİ****1.FAZ: Ceza-itaat****2.FAZ: Egoizm****B-GELENEKSEL****3.FAZ: İlişkiler****4.FAZ: Ödev-görev****C-İLKELER****5.FAZ: Haklar****6.FAZ: Etik****Bireyin kişisel gelişiminin 5 temel bakış açısı;**

- 1—Fizyolojik: Sağlık, bedenin gereksinimleri, beslenme, uyuma gibi,
- 2—Güvenlik: Sığınma, dayanma, uyarılar, önlemler, tehditler
- 3—Bağlı olmak: Sevgi, bağlılık, sosyal olarak toplumun bir ferdi olmak
- 4—Onur duyma: Kişisel gurur ve diğerlerine yardım eden, onlara bağlı yapan kişi boyutu
- 5—Kendisini tanımlaması: Kendi potansiyelini tanımak, arzu ve taleplerini dengelemek

Yorum: Her birey benlik talepleri ile toplumun isteklerini dengelemek başlıca işlevi, görevi olmaktadır. Ancak bu çalışması, emeğini bir değer olarak yapması, bir değer üretmesi, sevgi oluşturması bir niyet üstü amaç olmaktadır. İnsanlık boyutu buna göre oluşturmaktadır. Anelik basit olarak tüm bu boyutları bütünleştiren olmaktadır. Amaç ödül almak değil, amaç değer oluşturması, empati ile fedakârlık yapması boyutudur ki bunu farkındalık içinde, bilinçle yapması arzu edilen yöntem olmaktadır.

Evreleri

Başlıca Kültür yapılanmasına göre yaklaşım yapılması ile yaş evreleri ile olgunlaşma boyutu birlikte ele alınması daha uygun olmaktadır.

Kültürel olarak yaklaşım

- Avcılık, Göçebe Kültürde: Sadece kendi ve kendi toplumu için her şey mubah olmaktadır, hırsızlık çalma değil, hakkını kopararak almaz. Egoizm bireysel/toplumsal açıdan temel yapıdır. Kişi birey olarak değil, toplumun ferdidir, amirin dediğini yapmalıdır.
- Tarım Kültürü: Gelenek ve örfler içinde kalıba uymalıdır, birey vatandaş ve kul, köledir. Uyum sağlamak demek, itaat etmektir. Kişi bir grubun çalışanıdır, onunla gurur duymalıdır.
- Endüstri Kültürü: Birey kendi içinde bir guru olmaktadır, kendi menfaatini düşünmektedir, sosyal bağı önemlidir.
- Bilişim Kültürü: Birey hakkı önemlidir ve birey toplum içinde var olabilmesi için, insanlık değerleri ile kendi benliği arasında dengeyi kurmalıdır.

Kültürel olarak yaklaşım

- Bilinen, tahmin edilebilen, mevcut durum öncesi ahlak felsefesi/etik boyutu (pre-Conventional Morality):
- Tanımlanan ahlak felsefesi/etik boyutu (Conventional Morality):
- Tanımlama ötesi, değişim boyutu olan ahlak felsefesi/etik boyutu (post-Conventional Morality):

Düzyer 1 (Tanım Öncesi)

- Bebek, kendisinin doyması ve idrar, dışkıyı yapması, büyüme ve gelişmesi için, anneyi sömürme, tek ve önemli bir egoizm yapısı içindedir

- Anne bu doğal annelik yaklaşımı yaparken, fedakârlık ve alturistik yaklaşım ile bir yücelme ve onurlanma boyutu içinde olmaktadır. Bebek ile kendisini bütünleştirmekte ve egoizm birlikteliktir.

Tablo 1c-1: Genel Basamaklar

	Kişilere Göre	Topluma Göre
1-Ceza/İtaat	Başkalarını düşünmez, sadece kendi benliğine göre yaklaşım yapar/anne emzirmeyi benliği için kullanır	Egoizm, kapalı, dengesiz ego Benlik için kaba ve tam egoizm
2-Egoizm	A) Bireylerin kendi tercihleri vardır, B) diğerlerinin de tercihleri ve yaklaşımları vardır. Toplumda var olmak için, bebek emzirilmelidir	Dayanakları olan egoizm Gereçekler yapıları meşrulaştırmaktır
3-İlişkiler	İyi ve kötü boyutları değerlendirmek Anne bebeğine kitap bilgisi ile yaklaşır, bebeğin farklılığını algılamaz	Sosyal ilişkiler penceresinden Bilgi temelli yaklaşım
4-Ödev-Görev	Soyut normatif yapıya da dikkate getirmektedir Anne emzirmenin beslemenin ötesinde olduğunu irdeler	Sosyal, insancıl sitemle bakış Kişisel ve insancıl dayanaklar temel
5-Haklar	Birey/anne ve bebek/başkası arasındaki ilişkiyi dengelemeye çalışır	Anlaşma temelinde yaklaşım
6-Etik-İlkeler	İnsanın farkındalığı ve bunun bireye özgü İnsan Hakları ilkeleşmesi	Uluslararası temelinde ilkeleşme

1—İtaat-Ceza dengelenmesi, ceza kelime anlamı olarak iyi ve kötü/terbiye hak ediş ise de burada birey mutlaka ıslah edilmeli, suçludur kavramı olmaktadır. (Cezadan nasıl kaçabilirim?)

Birey kendi muhakemesini değil, başkası, amir onun namına düşünmeli ve o uygulamalıdır. Bebeklerde Neonatoloji Döneminde, hekim öngörür ve bebek bunu Kabul etmelidir yaklaşımı yapılırken, hemşire anne rolü ile bebeğin Kabul etmesi, alması ve tolere etmesinde söz sahibi olup, zaten ilaç ve beslenmeyi veren olduğu için, tüm zorlamalara karşı karşı çıkabilmelidir. Bu yaklaşımda ise anne/hemşirenin gücü yoktur, karşı çıkarsa cezalandırılır ve atılır, bebek anneden alınır.

- Doğru boyutu temel etik ve bilim üzerine değil, hekimin kendi algısı ve istediği kalıpların dayanması sübjektif olarak oluşmaktadır. Bebek için en iyisini kendisi yapar, doyunca memeyi bırakır, acıkınca da ağlar ve emer, imajı vardır.
- Karar İnsan Hakları veya Tıp Bilimi değil, amir, hoca ve yönetici tarafından oluşturulur.
- Birey/bebek bireysel yararı değil, kitap bilgisidir, otonomisi veya oluşan, gelişen semptomlar önemli değildir. Dolayısıyla sorumlu değil, iyileşme veya ölme boyutu sorumlusu değil, doğal boyut olarak ele alınmaktadır.

Yorum

Anne emzirmeyi bir bakıma zorunlu olarak yapmaktadır. Çocuk sahibi olmak kadın olmanın bir gereği ve bebeğine bakması da zorunludur ki yapmaz ise bir bakıma sosyal olarak cezalandırılacak, aile meclislerinde suçlanacaktır. Bu açıdan en az 6 ay deniliyorsa, bu süreçte sonlandırılmalıdır. Emzirmeme durumunda da kendisinde değil sorun bebekte veya başkasında olmalıdır. Burada sevgi olmadığı, zorunluluk, suçluluk duyguları olduğu görülmektedir. Anne suç ve ceza kavramı ve bu çıkmaz içindedir. Sonuçta ne kadar bebeği memesinde tutsa bile memeden süt gelmeyecek ve zor emzirebilecektir. Bebek zaten devamlı ağlayacaktır.

2—Kendi ilgisi, menfaati olmalıdır (Benim anne olarak kazancım nedir?), (Emzirdiğim ve anne olduğum için bana hediye, pırlanta veya ev gibi bir mülk verilmelidir.)

Evre ikincide (anne doğurma ve emzirmeyi kendisi için yapmakta, ancak fedakârlık diye tanımlamaktadır) anne kendisini en üst pozisyonda tutmakta, kazancını arttırmak niyetindedir "emzirme ve annelik yaptım, benim ne kazancım var/olacaktır" demektedir.

- Karşılıklı olarak, ben doğurdum, ben emzirdim, benim haklarımı kim verecek demektedir.
- Yaptığı işin en ideal olduğu, bunun karşılığı da olmalıdır demektedir.
- Egoizm, bir menfaat ve benlik boyutu ile olmaktadır.

Yorum

Anne egoizm yapısında konuyu fedakârlık gibi göstererek kazanç sağlama temelindedir. Bu birçok dinsel işlerde de gözlenmektedir, cennet kazanmak için, yapılanlar toplum ve sosyal değil, gösteriş ve benlik/reklam amaçlı olmaktadır. Birey menfaatini kendi ve sosyal olarak dengelemesi, hak edişe göre uyarlaması ve ilkeleşmesi değil, doğrudan kazanç peşindedir. Sevgi ise gösterişte vardır ve bebek yapılan kendi gereksinimine göre olmadığı için sorunlar yasayacaktır. Bebeğin çok giydirilmesi ve terlemesi değil, anne ona baktığını göstermek amacındadır ki terlemesine değil, kıyafetinin Güzel ve ısıtıcı olmasına bakar. Mutlaka gelen altınlar ile zıbınını değerli kılmaya çalışır. Gereksinimler değil, gösteriş önemlidir.

Düzyey 2 (Geleneksel)

- 1) Genel olan toplumsal yaklaşım esastır. Ben bir vatandaş olarak görevlerimi yaparım, vazifeme bakar işimi yaparım, gerekçesi önemli değildir demektirler.
- 2) Kararlar, doğru nedir kavramı içinde değil, sosyal boyutta ve gelenek, görenek ve örfte ne varsa ona uyulmaya çalışılır.
- 3) Büyükler neler yapılacağını bilirler, nasıl davranılacağı, nasıl konuşulacağını onlar söyler, biz yaparız.
- 4) Birey kurallara uymalı, tartışamaz, sosyal algıları Kabul etmelidir, katı olması önemli değildir, uyabilmek önemlidir.
- 5) Kurallar sorgulanamaz ve tartışılmaz, sadece yapılır ve uyulur, iyi çocuk olmak için gereklidir.

Yorum

Hekim ne derse yapılacaktır. Anne zorlama nedeniyle memesi çatlar, harap olur, ağlayarak emzirir. Süt doğal gelirse, gelmelidir, gelmiyorsa anne görevi yapamamıştır, tecrübesiz, kapasitesiz gibi yargılar içinde olur. Bir sorunu varsa, hekime sorar, o en iyisini bilir. Anne söyleneni yapmalıdır. Sevgi ancak görevini yapanın hakkıdır.

3—Kişiler arası uyum, tanımlanması (Sosyal kurallar), (Terbiyeli anne/bebek davranışları, tutumu olmalıdır, yapılmalıdır)

Sevginin kuralları vardır, belirli bir takı takılmadan, tek taş ve yarım karat pırlanta olmadan kız verilmez denir. Başka görüşte ise, kız satılmaz, bu şekilde isteyene verilmez, zaten istemek olmaz, kız beğenirse, o evlenmeyi isterse nikah yapılabilir. İyi ve doğruyu, güzeli sosyal boyutlar ve adetler tanımlar, ilişkileri de anneler, babalar uygunluğu tanımlar, bireyin kararı değil, bir bakıma görücü usulü ile evlendirilir.

- 1) Toplum sosyal kuralları tanımlar, bireye düşen uymaktır.
- 2) İyi ve doruyu yapan kişi kabul görecektir ve desteklenecektir ki kabul görebilsin.
- 3) Miras ve maddi destek açısından kız/erkek kendi seçerse, davulcu veya zurnacıya gider, aklını çelen güzel ile evlenir, bu kabul edilemez, ailelerin onayladığı ile evlenmelidir.
- 4) Kişiler arası ilişki değil, sevgide toplumlar arası uyum ve anlaşma geçerlidir. Kralların evlenme boyutu gibi bir yapı içinde sevgi olabilir.
- 5) Altın kural: “Ben beğenilmek istiyorsam, toplumun istediği kişi olmalıyım” demektir. Sorun, toplumdaki kişiler seni nasıl algılamaktadır, seni değil, kendi kalıplarını tanımlarlar, seni yok saymaktadırlar.
- 6) Davranışlarda gerekçe, dayanaklar “onlar bana iyisin, aferin dediler” olmaktadır.

Yorum

Kişi kendisini değil, kendisine giydirilen kıyafet, statü ile yaşamaktadır. Mutlu değil, derin mutsuzluk içinde olup, bunu sevgi olarak algılamaktadır. Altımda bir araba var, başka ne isteyebilirim bu evrende diyebilmektedir. Sevgi bir şeye sahip olma ve kendisinin beğenilmesidir. Tüm bu makyaj, kıyafet ve uğraşı beğenilmek içindir. Emzirme de beğenilmek içindir, ki ben 2 yıl emzirdim diyebilmek ve en üst taktir almak için yapılır. İbadetler de açık ve toplumda yapılır ki, emzirme de açıkta yapılmalı, bana müsaade emziriyorum denilmeli ki kıymeti artmalıdır.

4—Otorite, kurallar, kanunlar ve yasalarla çevrili bir çevre/evren içinde uyum sağlamak amacı ile yaşarlar. (Yasa ve emir/kurallara uyum ahlak yapısı))

Yaradan böyle emrettiği için yapacaksın denir, ama Kuran bu boyutta bir ayet yoktur. **Kurallara uyum**, diğer yapılardan farkı, uluslararası ve ulusal yasa ve diğer kurallara kesin uyum yapılmasıdır. Hekimler için, A grubu olmayan ilaç verilemez, faydalı olabilir kavramı kabul edilmez, yasak veya onay alınmadığı için yapılamazdır (otorite ve sosyal kurallar senin uymanı gerektirir). Bunu neden yaptın sorusuna cevap amir emrettiği için yaptım ve kitap yazdığı için yaptım kuralı geçerlidir. Daima istisnalar vardır yapısı kabul göremez.

Anayasada: **J. Kanunsuz emir: MADDE 137-** Kamu hizmetlerinde herhangi bir sıfat ve suretle çalışmakta olan kimse, üstünden aldığı emri, yönetmelik, tüzük, kanun veya Anayasa hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri verene bildirir. Ancak, üstü emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilirse, emir yerine getirilir; bu halde, emri yerine getiren sorumlu olmaz. Konusu suç teşkil eden emir, hiçbir suretle yerine getirilmez; yerine getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz. Askerî hizmetlerin görülmesi ve acele hallerde kamu düzeni ve kamu güvenliğinin korunması için kanunla gösterilen istisnalar saklıdır.

Burada suç teşkil eden, kısaca zarar unsuru oluşan durumdur ve bunun tanımı da eyleme görelerdir.

Kuranda bile 2/173 surede “ Ama zorda kalanın, sınırı aşmadan, şuna-buna haksızlık ve tecavüze gitmeden yemesinde kendisi için günah yoktur. Allah çok affedici, çok merhametlidir” yaklaşımı “haram kılmıştır” ifadesi sonra gelmektedir. Zorunluluk, gereksinim ve belirli bir denge unsuru ile, hakka tecavüz etmeden kaydı olup, bunların suç kapsam dışı olduğu vurgusu açık ve nettir.

Kısaca kuralların dışına çıkmak olası iken bu yaklaşımlarda temel olan kuraldır, katı şekilde olabilir. Sevgi de katıdır. Duygusal boyutu soyut değil somut, çiçek verme şeklinde olmalıdır.

- 1) Bireysel olarak dikte edilenlere, sosyal yapıya, kurallara, bireysel pencereden değil, sosyal işlevi temel olarak yaklaşım yapılmalıdır.
- 2) Birçok istek, bireyin onayı ile oluşmaz. Birey mecbur kalarak yapar. Meme ucu çatlak ve kanasa da emzirmelidir.
- 3) Bireye dikte eden güç, dıştan ve ulaşılmaz olmalıdır ki, şikâyet edilemesin.

Yorum

Sen kurallara uy, iyi bir vatandaş ol mantığı geçerlidir. Sen karşı çıkma, sen bebeğini emzir denilmektedir. Sevgi ve boyut önemli değil, senin süt vermen yeterlidir denilmektedir. Sen hekim olsan da benim yazdığım ilaçları kullanacaksın, soru sormayacaksın ve tenkit etmeyeceksin.

Yasalar farklı tanımlamalar içindedir ve bu açıdan yargılanma temeli de farklı olmaktadır. Düzenleme tarzında olanlar, Ticaret Hukuku, Medeni Hukuk gibi durumlar için daha önceden bilgilendirme esastır. Tek istisna Ceza Hukukudur ve bu bilmeme gerekçesini geçerli kabul edilmez. Zina Medeni Kanun’da olup, öğrendikten sonra 1 yıl içinde şikâyet edilmez ise düşer. Diğer Ceza Kanununda suç Kamu niteliğinde olup, şikâyet olmasa bile dava açılır ve mahkeme görülür. Emzirmemenin yasal bir boyutu olmadığı gibi, sadece öneri ötesine geçemez. Etik prensipler se toplum ve birey dengesi açısından ele alındığında, bebeğin hakkını korumak açısından sosyal etkin olabilir, anneye destek ve emzirme açısından kaynaklar sağlayabilir ama öteye geçmesi ve zorlama kabul edilemez.

Amerika’da toplum içinde emzirme müsaadesi kanun yolu ile oluşturulmuş ve eyaletler içinde bunu kabul etmeyenler çoğunlukta olduğu ve bazı belediyelerin emzirme yeri oluşturmadıkları gözlenmiştir. Bu nedenle toplumda “memeler serbest”, “free the nipples” kavramı ile göğüslerini teşhir edenler olmuştur. Bu ülkemizde anlaşılmalıdır, çünkü emzirme doğal hak

olarak zaten benimsenmiştir ve kimse rahatsız etmeden anneler emzirmişlerdir. Bu Yasanın 2014-2016 yıllarında kabul edilebildiği de dikkatlere sunulmalıdır.

Düzyey 3 (Gelenek Ötesi/İlkeleşme)

Son aşama olarak ilkeleşme boyutudur. Ceza Kanununda da “Suçta ve cezada kanunilik ilkesi” temelinde Madde 2: (1) Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükümlenemez. (2) İdarenin düzenleyici işlemleriyle suç ve ceza konulamaz. (3) Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz. Aslında İddianın İspatı zorunludur ki suç oluşabilsin.

Yaşam hakkı, acil ve bireyin kendi otonomisi olmayan durum haricinde, kısaca bireyin rızasının kanun ile sağlanan gerekçeler dışında bilgilendirme ile alınması gereklidir. İkna yaklaşımı suç kapsamında ele alınmaktadır. Bu açıdan reklamların da rıza, bilgilendirme dayanaklı olmalı, zorlama, ikna boyutu söz konusu olunca yasaklanması gündeme gelmektedir. Bu olumlu olanlarda da aynen geçerlidir, ancak uygulamalarda bunun net oluşmadığı görülmesi, olmadığı anlamında ve gerekçesi olarak sunulamaz.

Birey ile toplum ayrıldığı, bu açıdan bireyin serbest iradesi ile oluşması öngörülmektedir. Civil liberties önemlidir ve korunmalıdır.

- Birey kanun ile oluşmayan kurallara uymak zorunda değildir. Bunun örneği sigara yasağında görülmüştür. Sigara uzun süre yasak konulamadı. 25 adet üstü kesin kanser yaptığı, ancak 5 adet gün içmede belirgin fark olmadığı için yapılamayacağı anlaşıldı. Zorlama öneriye dönüştü, ancak kapalı alanda içmek yasaklandı, yer gösterilmesi ile cezanın nereye ödeneceği ve gerekçesi zayıf olduğu için uygulanamadı. Temiz hava kavramı, doğal insanların sağlık için dumanlı ortam boyutu öne çıkınca yasaklandı ve cezanın boyutu ile engelleme yapılabildi.
- Bireyler kendi etik algıları ile, kendi inanışları ile kendi Kuran yorumları ile yaşamaktadırlar. Basit olarak yaşam, hürriyeti/bağımsızlığı ve adalet/hak edişeye göre yaklaşım yaşamı olmaktadır.
- Toplumda giderek artan oranlarda annelerin evli olmadan, bağımsız çocuk yetiştirmeleri ve bu oranların bazı ülkelerde %66 gibi bir düzeye çıkması, boşanmanın artması ile bağımsız ve tek anne-bebek aile yapısı oluştuğu gözlenmektedir. Anne bebeğin babası ile evlenmek istememekte, birliktelik olması yeterli görmektedir.
- Bu yapının kural öncesi yapı ile karıştırılmamalıdır.

5—Sosyal antlaşma, uyum, adaptasyon, dengelenme

Anlaşma, sözleşme ve karşılıklı belirli konularda uyum temelli yaklaşım (sosyal anlaşma/sözleşme yapılması)

- Birey kendisi için en iyisini isteyip, yapılabileceği düşüncesi ile kendi kararını vermesi beklenir. Bu karar bağımsız ve bağlantısız olmalıdır. Aile, gelenek ve kalıplar sadece öneri olmalı, zorlamalı olmamalıdır.
- Her birey özel, özgün ve özerk kabul edilmelidir.
- Kanunlar ve yasalar sadece karşılıklı hakların zedelenmesi boyutu ile, yasal yasaklananlar olmamalıdır demektir. Yasaklananlarda yasalarla olmalıdır, tehdit, zimmet ve hırsızlık gibi konular buna dahildir. Bireye hakaret, aşağılama ve her türlü insanlık dışı yaklaşım, hocası, amiri ve yakını olması ile bir hak oluşturamaz.
- Toplumsal fayda bireyin haklarını zedelemeyiz, azaltmaz ve değiştiremez. Birey hakkı esastır. Demokrasi ile oylama ile birey hakkı kaldırılamaz. Tazmin edilmesi gerekir.
- Karşı fikir olmadan, demokrasi olamaz, bireyin hakkının zedelenmesi ile demokrasi yan yana olamaz.

6--Universal etik prensipler (İlkeleşmiş yapı)

Bireye özgü değil, üniversal etik prensipler yön göstermektedir.

Moral ve etik felsefeler, soyut kavramlara üniversal prensiplere dayanmaktadır.

- Adalet, karşılıklı hakların dengelenmesidir. Hak edişeye göre hakların verilmesidir. Zarar oluşturan kurallara uymamak bir dayanak olmaktadır. Hekimler kitap yaklaşımı olsa bile, zararı olan ilacı veremezler.
- Kararlar teorik değil, duruma göre, elde edilene göre verilmektedir. Esnek takip ve izleme göre olmaktadır.
- Yaklaşımlarda birey değil, onun felsefesi ve gerekçesi öne çıkmaktadır.

Yorum

Bu aşamada bireyin düşünce boyutu ve yaklaşımının gerekçesi, dayanakları öne çıkmaktadır.

İleri aşamalar

Yedinci aşama olarak nitelendirilen: Meditasyon, Kozmik içe dönüş, Nirvana, Yükseliş gibi kavramlardır, Mevlâna ve benzeri uygulamalarda bu nitelik gözlenmektedir. Sevgi, sadece sevgi, menfaat temelinde olmadan, kurala dayanmadan oluşan sevgi bu boyuttur. Bu sevgi, akıl ile gönlün bütünleşmesi ile olur ve felsefe dayanağı bulunmaktadır. Rastgele bedene dayanan sevgi boyutu yaklaşımı olamaz.

Yorum

Her birey için ayrı bir inanış boyutu olduğu, bireylerin yaptıkları ile kendilerini sorumlu tutulabileceği, bozuk, kötü, kirli gibi düşüncelere dayanan davranışlar dışındakilerin, zarar oluşturmama amacı ile oluşan boyutlar dışında, kısaca insancıl olmadığı sürece bireyin yapma hakkının olduğu tanımlanır. Suçta bile söylenebilir, engellenebilir ama zorlama olamaz, yaparsa ceza kesilebilir. Hız kurallarında uyarı yok ise ceza yazılamamaktadır.

- Erkek tipi kararlar anneden alması beklenemez, otorite ile hâkim ve yönetici olmak farklı kavramlardır. Anne sevgisi ayrı yapıdadır. Erkeklerinde anne sevgisi yapısında olması ile bebeklere bakabileceği unutulmamalıdır.
- Kültürel yapıda, empati, inanışlar ve değerler, yardımlar, alturistik yaklaşımlar, bireyden istenmesi ve zorlanması ile yapılamaz, oluşturulamaz. Birey kendi isteği gibi, kendi istediği kadar yapmalıdır. Yardım yap denilemez, yardım faydalıdır, sosyal olarak etkilidir, yapmanız önerilebilir denilir. Bu zekât ve diğer yaklaşımlar içinde geçerlidir. Kuran da boyut değil “2/163 Güzel, yapıcı bir söz, bir bağışlama, ardından bir eziyet gelen sadakadan daha üstündür” ve ayrıca “2/264 ... kişi gibi, sadakalarınızı başa kakmak ve eza etmek suretiyle boşa çıkarmayın. Böylesinin durumu, üzerinde biraz toprak varken tepesine şiddetli bir yağmur inip kendisini cascavlak bırakmış yalçın bir kayanın haline benzer. Böyleleri, kazandıklarından hiçbir şey elde edemezler. Allah, küfre sapan bir topluluğu doğruya ve güzele kılavuzlamaz” yaklaşımı belirtilmektedir.
- Standartlar bireye göre değil, bireye göre terzilik yapar gibi uyarlanmalıdır.
- Her bebeğe gereksinimi, ihtiyacı kadar oksijen verilir, fazlası kadar, azı da zararlıdır ve kararında verilmelidir. Bunu saptayanda bebeğin kendisi, kan gazı, saturasyon düzeyidir.

Yorum

Bu nasıl olacak, oluşacaktır sorusuna cevap olarak;

- **“Doğru nedir” kuramı:** Birey öncelikle teorik olarak yasal engelleri sorgulamalı ve sonra üniversal etik ilkeleri tanımlamalıdır. Zarar içinde olan zaten kapsam dışıdır. Bunu bilginin sorgulanması, bilgilendirme/aydınlanma işlevi içindedir.
- **“Ne yapmalıyım” uygulaması:** Karar kapsamında amaç ve güdü öne çıkmaktadır. Amaç iyilik, güzellik, sağlık ve bireyin faydası üzerine olmalıdır. Otonomisi de dikkate alınarak öne getirilir ve sonra rızaya bakılır. Uygulama bireye uygun ise ve kabul görecektir ise yapılır. Uygulamada: *A grubu; Yapınız, B grubu; Yapılabilir, C grubu; uzmana sorunuz, D grubu; konsey ve yaşam hakkı gibi önemli gerekçeler olmalıdır* şeklinde yaklaşım temel alınır. Devamlı izlem ile en ufak zarar olasılığı var ise, karar değişir veya yeniden yapılandırılır.
- **Sevgi boyutu:** Hekim insancıl oldukça, insanın yaşam hakkı ve medikal boyutta oldukça, zor olsa bile, tedavi yapamasa bile, ölecek olanın elini tutması, onun huzur içinde ölmesi gibi yaklaşımlar içinde bulunması ile sevgi boyutu gündeme gelmektedir. Para için değil, fedakârlık, adalet ve sağlık temelinde yaşam, etik boyutta olmak bir hekimlik Nirvana’sıdır.

- **Anneye yardım edenlerde sevgi:** Hemşirelerin Yenidoğan Yoğun Bakımda çalışması sadece beceri ve bilgisine dayalı olamaz, anne gibi koca bir yürekleri ile sevgileri olmalıdır. Bebeğin sorununa karşın, hekimlerin iyileştirme arzusu ve oluşan direnç ile annelerin sosyal ve ruhsal durumlarını çözebilmek çok zor ötesi, ancak yüce bir sevgi ile dolu olmak ile oluşabilir.
- **Kibele Sendromu:** Yaratan! doğuran ben olduğuma göre, tanrı sıfatı bende bulunmaktadır, ben Tanrı/Tanrıçayım ve Kibele'yim boyutu içine girer. Artık evladı kendisine hizmet etmeli, tapınmalı, onun kulu ve kölesi olmalıdır. Bebeği doğurması yeter, baba veya toplum artık onu el üstünde tutmalıdır. Tanrıça sorgulanmaz bile.

İslam inanişında temel olan Kuran yerine, gelenek ve görenekleri katınca (Arabistan örneği gibi), bir hoca/amir sözü ve yorumu geçerli ise (İran, Roma Katolik, papa sözü), ilkeler şeklinde alınıp, bundan kanunlar çıkaran yapı (Selçuk, Osmanlı, şariat değil, kanunlar çıkaran-Britannica Ansiklopedisi belirttiği-) arasında farklar vardır. Abd, ibadet kelimesi eski İbranice olup, değer, çalışarak değer üretmek anlamında olup, yaratanın değeri anlamındadır Değer, değerli iş yaparsa, amacı ve güdüsü (saiki) bozuk ve zarar üzerine olmadıkça, sorumlu birey, kendisidir. Nefret insana değil, sadece eyleme karşıdır. Ceza eyleme verilmeli, hızlı giden arabaya eylem hızlı gitmeye verilir, arabaya kesilir, şoför sarhoş ise o zaman kendisine ceza kesilir.

Bazı ayetlerden alıntılara bakarsak: 1) 49/14 Bedeviler: "İman ettik." dediler. De ki: "Siz iman etmediniz. Ancak 'Müslüman' olduk deyin. İman sizin kalplerinize girmemiştir, 2) 2/185 ... Allah sizin için kolaylık ister; O sizin için zorluk istemez, 3) 5/6 Ey iman sahipleri Allah size zorluk çıkarmak istemiyor. Ancak sizi temizlemek ve üzerinizdeki nimetini tamamlamak istiyor ki, şükredebileceğiniz, 4) 7/95 Sonra zorluk ve sıkıntının yerine mutluluk ve güzelliği getirmişiz de çoğalmışlar, 5) 54/17 Yemin olsun ki, biz, Kur'an'ı öğüt ve ibret için kolaylaştırdık. Fakat düşünen mi var? 6) 65/7 Geniş imkânâ sahip olan bu geniş imkânından harcasın. Rızkı kendisine ölçü ile verilmiş olan da Allah'ın kendisine verdiğinden infak etsin. Allah hiçbir benliği, kendisine verdiği şey dışında yükümlü tutmaz. Allah, bir güçlükten sonra bir kolaylık yaratacaktır, 7) 50/16 Yemin olsun ki, insanı biz yarattık. Nefsinin ona neler fısıldadığını da biz biliriz. Biz ona, şah damarından daha yakınız.

Tanrı putlaştırılması boyutu ile Yaratan olması boyutu farklıdır, İslam ilk planda, a) Tanrı Yoktur, Put Yoktur; La ilah, ile başlar ki, daha sonra b) O İlah, sıfatı tanımlanana inanma öngörülür.

Sevgi Boyutu: Kuran ile sevgi boyutu irdelenecek olunursa; a) 19/96 İman edip hayra ve barışa yönelik işler yapanlara gelince, Rahman onlar için bir sevgi oluşturacaktır, b) 21/107 ve biz seni ancak âlemlere bir merhamet/bir sevgi olman dışında bir şey için göndermedik, c) 30/21 Onun ayetlerinden biri de kendilerine ısınasınız ve aranızda sevgi ve rahmet koysun diye nefislerinizden sizin için eşler yaratmasıdır. Bunda, iyice düşünen bir toplum için elbette ayetler vardır, d) 2/165 ... İman sahipleri ise Allah'a sevgide çok kararlı ve taşkındır, e) 11/90 ... Rahmeti sınırsızdır; **Vedüd**'dur, çok sevgilidir, f) 2/112 İş onların sandığı gibi değil! Kim güzel düşünüp güzel davranışlar sergileyerek yüzünü Allah'a teslim ederse, Rabbi katında ödülü vardır onun. Koru yoktur böyleleri için; tasalanmayacaklardır onlar" denilmektedir. Yaratacının sevgi oluşturacağı, insanları da sevgi ve rahmet olman dışında bir şey için göndermedik/yaratmadık ifadesi nettir.

SONUÇ: Bazı anneler kendilerini doğum yapmak ile tanrıçalaştırmaları ve bunun inanç boyutu ile karıştırmaktadırlar. Farklar açık ve net iken, benlik bunu kullanmak ister ve bazı Kuran dışı farklı yorumları da kaynak alabilirler.

Gelişimsel teoriler

FREUD (oral) ORAL DÖNEM

Bebeğin Yenidoğan dönemindeki temel haz, mutluluk kaynağı ağızdan, emmeden gelmektedir. Ağız, dil ve dudaklar bebeğin temel haz alma bölgeleridir. En önemli uyarıcı işlev beslenmedir. Bu açıdan tüm rahatlık, mutluluk emzirmeden oluşmaktadır. Ancak beslenip, yatağa yatırılma değil, kucakta, ten teması ile, Kanguru metodu ile beslenmesidir.

Bebekler annelerini sesini gebelikte algılamaya başlamakta ve anne sesi ile mutluluğu yakalamaktadır. Elbette ses, konuşma sevgi dolu olmalıdır. Annenin sıkıntısı, adrenerjik durumu, süt ile geçen mediyatörler ile de bebeği etkilemekte, gaz sancısının bir kaynağı olduğu da belirtilebilmektedir.

Bebek oral tatmin ve mutluluğu, anneden/anne rolünü üstlenen hemşireden, ten teması ve sıcak konuşması ile pekiştirmektedir. Bebek fazla emmeme, ihtiyaçlarının talebe göre karşılanması, silme ve temizlenme gibi işlevler ile ilk etik derslerini almış olmaktadır.

ERİKSON (temel güven veya güvensizlik): ORAL-DUYUSAL DÖNEM

Bu dönemdeki bebekler, beslenme, temizlik, duygusal yakınlık ve fiziksel temas gibi temel gereksinimleri karşılarken, kendilerine ve diğer insanlara güvenmeyi öğrenir veya güvensizlik duygusu oluşur.

Bebek etik dersler edinirken, zorla ağlama ile elde etmeyi, sakın iken, hırçın olmayı da bu düzeyde öğrenebilmektedirler.

PIAGET (senserio-motor) 0–2 YAŞ

DUYUSAL MOTOR DÖNEMİ-ÖZELLİK: Bebek dünyayı anlamak için duyu organlarını ve motor becerilerini kullanır. Kavramsal düşünce gelişmemiştir. Bebek bir nesneyi nasıl kullanıyorsa, o bağlamda bilmektedir. Meme bir beslenme aracı iken, sonra bunu fark etmesi ile ilk yabancıyı “Bu nedir, neyin nesidir şeklinde” tanımış olmaktadır.

TEMEL KAZANÇLAR: Bebek, nesne görüntü alanından çıksa dahi, hala varlığını devam ettiğini bilmektedir. Nesne devamlılığı devam etmektedir. Fiziksel faaliyetlerin yanı sıra zihinsel faaliyetleri de gelişmeye başlamıştır.

Beceri alanları:

- Dil: vücut hareketleri, ağlama, isimlendirme, işaretleme
- Motor: refleks oturma, erişme, yakalama, yürüme
- Psikopatoloji: otizm, anaklitik/ana veya ana yerine geçen birey yoksunluğu/depresyon, kolik, beslenme, uyku sorunları gelişmektedir.

Yorum

Anne, bebeğini bir bakıma yaratıcı kendisi gibi görmektedir ve bu nedenle ona bağımlı yapısı olmaktadır. Bebek aynı şekilde anne ile bağımlı durumda iken, ağlama, hatta bazı hareketleri ile istediğini elde ederken, kendi ürettiği kıymetleri, kaka ve idrarını bir armağan gibi sunarken, birden memeden ayrılması ile bu nedir diyebilmektedir. İşte o anda yabancıları, başka bir evrenin olduğunu fark edebilmektedir. Tüm hazlar oral dönemde beslenme iken, anal evrede vericilik boyutu da oluşmaktadır.

Bunu sağlamaması ile anneye bağımlılıktan kurtulmaya başlaması, kendi benliğini algılamaya ve farkındalık gelişmesi gereklidir.

Aynı durumda anne için geçerlidir, bebeğinin sağlıklı gelişimi için ilk etik kuralları öğretmeye başlar. Beslenme, emzirme, doyma, altını değiştirme ve bebeği kucağına alma, okşama ve onun rahatını sağlamak, sıkıntıda destek olması da ilk etik değerlerin öğrenilmesidir. Bebek anneden sevgiyi hissetmelidir ki bu zorlama ile olacak bir boyut olamaz.

Sonuçta anne ilkeleşmeli, devamlı sorgular içinde olmalıdır. İlk sorgu, doğru yaklaşımı öğrenmek, beceri sağlamak ve ikinci sorgu da bebeğine hangisi doğrudur ve uygundur kavramalıdır. Burada empati yapmalı, bebeğinin bağımsızlığını bozmamalıdır.

Genel Değerlendirme

Bilgi olarak sunulanlar, belirli dönemdeki bireylerin olası davranışlarıdır. Bunlar bir kalıp şeklinde değil, varsayım olarak ele alınmalıdır. Hekimler/sağlık personeli her bireye göre terzilik yaparlar. Bilimi, kişinin özellikleri ve kabulüne göre uyarlarlar. Yukarıda sunulan boyutları da aynı çerçevede ele almak gereklidir. Bunun tersi düşünülmemelidir.

WebMD: Truth About Happiness Mutlu musunuz Sorguları

- WebMD: Doğal olarak mutlu musunuz? Cevap a) evet (Doğru olan hayır olmalıdır. Mutluluk sorunları bir bakıma çözebilme, çözmeyi öğrenmedir.), b) hayır; (Yaşam çeşitli sorunların oluştuğu bir süreçtir, bu açıdan sorunların halli ve mutluluk öğrenimi ve geliştirmesi yapılmalıdır)
- WebMD: Mutluluk en yoğun olduğu ülke hangisidir? Amerika, Danimarka, İsviçre, Kanada? Danimarka'nın 2012 saha çalışmasında, ankete göre en yüksek çıkmıştır. En yüksek gelir aşamasında 17'inci, buna karşın emzirme uzun süreli sürdüren bir ülkedir.
- WebMD: Negatif duygular, pozitif olanlara göre daha güçlüdür! Cevap a) evet; değil, doğru olan pozitif olanlardır. Zorlamalar nefreti doğurur ve iticidir, unutmak ister. İyiler ise, örnek ve devamlı yapılmak, geliştirilmek istenir.
- WebMD: Mutlu insanlarda olmayanlar; a) nazik, saygılı ve bağışlayıcıdır, b) düzenli egzersiz yapar, cinsel aktiftir, iyi uyu uyurlar, c) yüksek gelirleri vardır, zekâları yüksektir, c) eğlenme ve faydadan yanadırlar, kendisini iyi tanımlamaktadırlar. Cevap a) şıkkı olmayanlardır, kendini mutlu sanırlar ama kızgınlık ve benlik ile dolu olanlar, özellikle yüksek geliri olanlardır.
- WebMD: Amerika Birleşik Devletleri'nde en mutlu olduğunu ifade edenler hangi bölgedir? a) Kuzeydoğu, b) güney, batı yakası, orta bölgede (Cevap Güney Bölgesidir ki en zengin olmayan kesimlerde en düşük oran çıkmaktadır.)
- WebMD: Kaliforniya'da yaşasanız mutlu olur musunuz? Cevap evet olacağı sanılırken, 50 Eyalet içinde 46 sırada çıkmaktadır.
- WebMD: Kendini mutlu hisseden yaş grupları; 17-21, 29-35, 40-46- 50 yaş ve üstü? Cevap gençlerin yaşam sorunları mutsuz kılmakta, yaşlılar ise daha mutlu olmaktadır.
- Mutsuz kılan hormonlar hangileridir; endorfin + triptofan, serotonin + dopamin, kortizol + prolaktin, oksitosin + vazopresin? WebMD: Cevap kortizol ve prolaktin dir ki en sık hatalı olarak pozitif etki yapsın diye kullanılanlardır.
- WebMD: İnsanları daha çok mutlu eden, seks mi para mıdır? Cevap evli olanlarda %30 üstü mutluluk varken, sadece cinsel ilişki olarak seks yapanlarda en düşük oranda kalmaktadır.
- WebMD: Müzik sizi neden mutlu kılar? a) aklınızı başka yere çeker, b) beyinin rahatlaması ve dopamin salgılamasını sağlar, c) sağ ve sol beyinin çalışmasını sağlar. Çok yüksek oranda hormon salgılatmaktadır, ama mutlu olduğunuz müzik olmalıdır.
- WebMD: Uzun süreli mutlulukta sizi mutsuz kılan olur mu? Cevap Beyinde mutlu olan kişi, bunu geçici bir tatmin olarak değil, yaşamını etkileyen olarak algılamaktadır ve bu nedenle sorunlara karşı daha dirençli olur. Para ile mutlu olduğunu sananlar para bitince mutsuz olurlar tezi, onlar zaten mutlu değil, benlik gücündedirler.
- WebMD: Sizi en çok mutlu kılan nedir? İyi şeyler, takdir edilmek mi? Cevap takdir edilmek, en iyi hediyein üstündedir, eşinizin sizi seviyorum demesi veya davranışta bulunması bu açıdan en önemli olandır.
- WebMD: Hedonophobia, hedonism, hedonist Yunanca 'da ne almadadır? Cevap mutluluk anlamındadır. Mutluluk arayıcıları, yaşamını mutlu kılmak isteyenlerin felsefesidir.
- WebMD: Gülmenin vücudumuz etkisi nelerdir? A) ümmin sistemi güçlendirir, b) kilo kaybına neden olur, c) her ikisinde de etkilidir. Cevap ümmin sistem etkilidir, kan akımı, fizyolojisi ve hormonlar açısından da ümmin olarak daha dayanıklı olabilmektedirler.

Yorum: Sevme, sevilme ile oluşan mutluluk doğal olarak alınması ile kazanılan bir boyut olmaktadır. Şükranız annelerimize, bize ilk sevgi ve etik ilkeleri öğrettiği için.

Doğum Koçluğu

Giyinme sadece kumaş olan bir boyut değildir, bez belirli bir yapım tekniği ve boyama ötesinde, moda olan bir stili ve yapısı olmaktadır. Tüm bu bilgiler ve yapılanma varken, kumaş terzinin elinde bireyin kabulü ile beğeni kazanmaktadır. Konfeksiyonda artık ara ölçülerin olmasına karşın, mutlaka bir terzi son olarak kol boyu, pantolon boyunu alarak bireye özgü düzenleme yapılmaktadır. Askeri elbiseler bile rastgele değil, bireyi temel alan, onun rızasına göre, onun seçimine göre giydirilmektedir. Doğum Koçluğu da gebelikten, hatta hamile kalmadan başlayan, doğum ötesinde de anneyi destekleyen, koruyan ve özel eğitim ve becerisi ile var olan kişilerdir

Bebek Ötesi, Çocuk Bakımı, Korunması

Bebek sadece yenidoğan 4 haftalık veya gebelik ile birlikte 44 haftalık süre dışında da bebek 2-5 yıla kadar kendi bakımını yapamayacağı için, temizlenme, yıkanma, kremlenme, giyinme ve bakım açısından, beslenme ötesinde de belirli uzman kişilerden danışmanlık alınmalıdır. Bu konuda sağlık personelinin eğitimi ve becerisi olması hizmet içi yaklaşımlarla, tekrarlanan eğitimlerle ve hasta bebeklerin bakımı ile geliştirilmekte, daha iyi düzeylere çıkarılması amaçlanmaktadır.

Prof. Dr. Aksit / From Prof. MD. M. A. Aksit's collection